

מלון יקירין והדושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מילה רא

חדתא

חדתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

בימי החנוכה וכן בכל המועדים מתעוררת הארת הקדושה בכל הדורות

נושע על ידי היום טוב. ועל ידי האמונה יזכה לישועות גדולות, כמו שפירש הרה"ק השפת **אמת ע"ה** (שם) בפסוק (ישעיה לג ו) 'והיה אמונת עתיך חוסן ישועות' וגו', כי על ידי האמונה שהאדם מאמין בעתיד, בזמנים הטובים ובמועדים, זוכה לחוסן ישועות ולישועות גדולות, וכפי מה שהאדם מאמין בעתים ובזמנים המקודשים כך הם באמת חוסן ישועות. כי גם עתה בזמן הזה יש התגלות הקדושה, שמתגלים האורות וההארות כמו שהיה בזמן שנעשה הנס באותה בחינה ממש, בימים ההם בזמן הזה.

כביאורו הנודע של הקדושת לוי (חנוכה קדושה א): אלא הנס שראו אבותינו ונביאים הקדמונים ואנשי כנסת הגדולה שעשה גם כן פעולה במעשינו הטובים, שאלו החסדים נתגלה בכל שנה ושנה ובכל דור ודור, ומאירים אלו הנסים לפי גודל מעשיהם אשר עשו הקדמונים שיתגלה תמיד, עשאונו יום טוב כגון חנוכה, ופורים, ושלש רגלים וכו', וזה היה כוונת אנשי כנסת הגדולה 'שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה', כלומר, שאלו החסדים והניסים וההארות שהיו אז וכו' נתגלה עד עכשיו בזמן הזה.

המבזה את המועדות - שאינו מאמין שבכח היו"ט להושיע אותה

וזהו שבא התנא באבות ללמדנו באומר "המבזה את המועדות" כעין מה שדרש הרה"ק רבי אברהם מרדכי מגור האמרי אמת **ע"ה** (יום א' דפסח תרפ"ד) על דברי הגמרא (פסחים קיח.) כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה, וביאר מהו הביזיון האמור, שהוא כמו שנאמר לגבי שאול המלך (שמואל א' יז) 'ובני בליעל אמרו מה יושיענו זה ויבזוהו', אם כן המבזה את המועדות היינו שאומר על הזמנים המקודשים 'מה יושיענו זה', צריכים להאמין שהימים טובים נותנים כח על כל ימות השנה.

ולראות ולהשתחוות ולקיים העליה לרגל בפועל ממש, עדיין נשאר הארה בזמנים הללו שהיו מיוחדים להארות פני ה', ועתה מתקיים בפה על ידי התפילות וההלל שהוא התגלות הקדושה.

יש להאמין בקדושת המועדים והשפעות המתגלות בהם

והעיקר להאמין בקדושת ההשפעות והארות הזמנים הטובים והמועדים הנשפעים על האדם לכל השנה, ודוקא כשהאדם אינו רואה שנושע על ידי היום טוב, אז היא עיקר עבודת האמונה ויאמין בכל כוחו שהוא

בימים ההם בזמן הזה (נוסח על הניסים). **בשפת אמת** (פסח תרמ"ז ד"ה במצות) מביא דברי הזהר (פר' אמור צג) שפירש הפסוק (תהלים כז ח) 'לך אמר לבי בקשו פני דקאי על הימים טובים והמועדים. ומבאר את העניין, שבזמן המקדש שהיו עולים לרגל היה זה מתקיים בפועל ממש שהיו רואים פני ה' יתברך כביכול, כמו דכתיב (שמות לד כג) 'שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלהי ישראל', ומכל מקום זה ההתגלות שהיה במועדות היה הכנה על כל השנה, ואפילו בזמן הזה שאין אנו יכולים לעלות

מילתא דפליאה

מעלת נס פך השמן שנעשה גם לפחותים

יש להבין מה חשיבות נס פך השמן בחנוכה, הרי גם רבי חנינא בן דוסא זכה שיהיה החומץ דולק אצלו כמו השמן (תענית כה.). וכן יש להתבונן מדוע מפליגים כל כך במעלת הניסים שנעשו לאבותינו בקריעת ים סוף, הרי רבי פנחס בן יאיר זכה גם כן שנבקע לפניו נהר גינאי, עד שאמרו עליו שהוא שקול כמשה רבינו וששים ריבוא מישראל (חולין ז.).

נס פרטי לאדם ראוי לכך אך נס לציבור הוא גם למי שאינו ראוי

אלא בודאי הצדיק שכל הנהגותיו בעבודות ה' מחוץ לדרך הטבע, מתנהגים עמו כך מן השמים מידה כנגד מידה, כמו שכתוב (תהלים קכא, ה) 'ה' צלך על יד מינך', שהנהגת ה' עם הצדיק היא כמו הצל של האדם [כמבואר בשל"ה (פר' משפטים תורה אור) בשם מדרש: מהו 'ה' צלך' (תהלים קכא ה), כצלך, מה צלך אם אתה משחק לו הוא משחק לך, ואם אתה בוכה לו הוא בוכה כנגדך, ואם אתה מראה לו פנים זעומות או מסוברות אף הוא נותן לך כך, אף הקדוש ברוך הוא 'ה' צלך], כשם שאתה הווה עמו הווה עמך], אבל נס הנעשה לציבור זה פלא גדול יותר שישנה ה' את הטבע בשביל פחותי בני ישראל, כי אם לא היה נקרע הים לפני הפחות שבישראל הרי היה טובע בים, וכן בחנוכה השמן למנורה הוא של הציבור שיש בהם גם פחותים ביותר ונעשה הנס עבור כולם. וכן נס פורים היה עבור כלל ישראל לרבות הפחותים שבהם, וזהו גודל מעלת הניסים שנעשו לכלל ישראל [ראה שפתי צדיק (לחנוכה אות ה, אות טו, לפ' וראו אות טז), בשם זקיני החידושי הרי"ם. וראה גם בשפת אמת (לפסח תרל"ב ד"ה ומצינו)].

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

דיוקנו של אביו - כח לכל יהודי לעמוד בנסיונות

והאמהות, ונרמז בראשי תיבותיהם, 'יצחק יעקב שירה ריבקה רחל אברהם לאה, ונקראו גם בניו בשם 'ישראל' כי התאספו בהם כל הכוחות הללו לדורות עולם, וכן מציינו שהזכירו את זכות רחל ולאה בנישואי בועז ורות, 'יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל' (רות ד יא), ונמשך כוחם אחריהם לכל בית ישראל.

זכות אבות בשלמות עומדת

עוד יעלה על ליבו כי כוחם נמצא עם כל אדם מישראל בכל הדורות והמצבים, שזכות אבות עומדת להם לבני ישראל בכל שנות הגלות, ובכל עת ובכל תפילה מזכירים את זכות האבות הקדושים אשר בזכותם יש לדורותיהם אחריהם עמידה וקיום, ואף שבגמרא נחלקו אם זכות אבות עודנה קיימת או שכבר תמה אותה הזכות, מכל מקום היו צדיקים מפרשים בדרך רמז שבדאי גם היום עומדת לנו זכות האבות, ואדרבה עודנה תמימה ושלמה ולא נגעו בה כל עיקר, וזהו הרמז בדברי חז"ל 'תמה זכות אבות', 'תמה' לשון תמימות, לומר שזכות אבות עומדת בשלמותה, ובמשך כל הדורות עדיין לא השתמשו בה והיא שלמה ותמימה ובכוחה להגן על בני ישראל בכל מצב שהוא.

כוח האבות להתגבר על היצר

ובכל מצב וקושי שאדם נמצא יכול למצוא עזרה וחיוזוק מכוח האבות, כמו שנרמז בכתוב שהובא לעיל 'אשא עיני אל ההרים', לשאת עינים בכל עת צרה אל האבות הקרויים 'הרים', ועל ידי כן 'יבוא עזרי', והוא הדבר שיש לכל אחד ללמוד מיוסף הצדיק, שאף אם הוא טרוד ביצרו יכול הוא ללכת בדרכי יוסף, וכמו שרואים אצל יוסף הצדיק שעמד בניסיונות קשים ביותר, והיה מחזק את עצמו בכוח אביו יעקב, והיה זיו איקונין של יוסף דומה לשל יעקב, עד שלא משה מנגד עיניו דיוקן צורתו של אביו, לקיים האמור (ישעיה ל ט) 'והיו עיניך רואות את מוריק', ודבר זה עמד לו להתגבר ולסרב לעצת יצרו, בכוח דמות דיוקן אביו שנגלתה לו בשעת הניסיון.

'צורים' הם האבות ו'גבעות' הם האמהות, וכל עבודת האדם ללכת בדרכי האבות כמו שאמרו (תנא דבי אליהו רבה פכ"ג) חייב כל אחד ואחד לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב, כי כל יהודי יש לו שייכות באבות הקדושים ובמעשיהם הטובים, ואף שאין לנו שום השגה בקדושת נשמתם ובגודל עבודתם, מכל מקום לעולם יש לבנים נגיעה באבותיהם, ועל שם כן הם קרואים אבות כי הניחו כוחם לבניהם אחריהם, ולפיכך חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי.

משלו על כך שהוא כמו היוצא לדרך, שאף שלא הגיע עדיין למחוז חפצו, הרי הוא נמצא בכל זאת בדרך הרצויה, כך גם ההולך בדרכי האבות אף שאינו זוכה לעשות כמעשיהם, מכל מקום הוא זוכה להיות נוגע במעשיהם ואפילו נגיעה בעלמא, וכל נשמות ישראל היו כלולות בנשמת אברהם אבינו, וכל מצוה שקיים היה כולל בה את נשמות יוצאי חלציו, וכן אנו זרעו אחריו מתקשרים בו בכל מעשה מצוה שאנו מקיימים, כי כל מעשי ישראל נעשים מכוח האבות הקדושים שקיימו את מצוות התורה במסירות נפש ובכל הכוונות הראויות בשלימות.

כשהולכים בדרכי האבות והאמהות זוכים לברכות האמורות בתורה, כמו שנרמז בפסוק 'אם בחקותי תלכו ואת' ראשי תיבות 'אבות', וכן סופי תיבות עם התיבות בגימטריא 'אמהות', ועל ידי ההליכה בדרכיהם יזכו לכל האמור בפרשה בברכה גשמית ורוחנית.

כוח האבות והאמהות מיוחד כאחד

וכחם של האבות והאמהות מאוחד הוא יחד, וכמו שמצינו אצל שרה אמנו שנעשו עמה ניסים גדולים, והיה הענן קשור על האוהל שלה, והברכה היתה שורה בעיסתה והנר היה דלוק מערב שבת לערב שבת, ואף על פי שלאחר פטירתה הסתלקו כל אותם הניסים, מכל מקום כשנכנסה רבקה לאוהלה של שרה חזרו כל הניסים למקומם, כי היה כוח קדושתם נמשך מדור לדור, עד שהתאספו כל הכוחות אצל יעקב אבינו, ועל שם כן היה נקרא בשם 'ישראל' הכולל את כל האבות

ותתפשוהו בבגדו לאמר שככה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה (לט יב).

אמרו בגמרא (סוטה לו): באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו, יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם ותקרא רועה זונות, דכתיב (משלי כט א) 'ורועה זונות יאבד הון'. מיד 'תשב באיתן קשתו'. ואמרו בגמרא (יומא לה) 'יוסף מחייב את הרשעים'. וכמו שאומרת הגמרא שם: רשע אומרים לו, מפני מה לא עסקת בתורה. אם אמר, נאה הייתי וטרוד ביצרי הייתי, אומרים לו, כלום נאה היית מיוסף. הרי לנו שעל כל אדם מוטל ללמוד מניסיונו של יוסף כדי שגם הוא יוכל לעמוד כנגד טרדת היצר. ואם ראינו שיוסף התגבר בזכות דמות דיוקנו של אביו, אם כן אף אנחנו צריכים להתבונן ולהעלות על ליבנו דמות דיוקנם של אבותינו הקדושים.

לימוד מדרך האבות הקדושים

כל אדם מישראל צריך ליתן אל ליבו להיות מהלך בדרכם של האבות הקדושים, וללמוד מהם דרך בעבודת ה', ועל ידי ההתבוננות בדרכיהם אפשר לזכות להגיע לאהבת ה', כמו שכתב בעל הטורים (דברים ו ה) 'ואהבת' אותיות האבות, 'בכל לבבך' כאברהם שנאמר בו 'ומצאת את לבבו' (נחמיה ט ח), 'בכל נפשך' כיצחק שמסר נפשו להקב"ה, 'ובכל מאדך' כיעקב דכתיב ביה (לעיל כח כב) 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך'. והיינו שיתנהג כמו האבות במסירות נפש, וגם אם היצר הרע יחלישו יתגבר עליו, ולא יחוס על ממונו בקיום המצוות ובלימוד התורה.

הליכה בדרכי אבות

יהודי עובד ה' נותן דעתו בכל עת ללכת בדרכי אבות ואמהות, כמו שכתוב (תהלים קכא א) 'אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי', 'הרים' אלו האבות, ועל ידי שנושאים עינים ללכת בדרכיהם זוכים למצוא עזר וסיוע, וכל עיקר חוזקם של ישראל בא להם מן היסודות שהעמידו אבותינו הקדושים, כמו שכתוב (במדבר כג ט) 'כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו',

בזילין וקירין פרקי הדרכה ועבודה ה'

תכלית ירידת הנשמה וקיומה בגוף

שוב, שנשארת בו רשימה קדושה כדי שיוכל אחר כך ביציאתו לעולם להיאחז בהארות שנשארו בו מקודם לידתו וכדאיאתא בתיקוני זוהר (תקון ע' קלוה) [זה לשונו: אמאי כד נפיק ינוקא ממעי אמיה איהו עינוי סתימין. אמר לון, ודאי דא איהו רזא 'ותכהין עינוי מראות' (בראשית כו א) באלין מראות דאחזיאו ליה במעי אמיה כמה נהורין כמה דחמא יחזקאל במרכבה, לכל ינוקא אחזיין ליה כפום דרגיה, אחזיין ליה מאתר דאיהו נשמתי, דאי ישתדל באורייתא ובפקודין דינהיר ההוא אתר דאנטילת נשמתי בכמה נשמתיין ואיך נחתיין בגיניה כמה מרכבות, ואולפיין ליה כל אורייתא, ואי אשתדל בה אדכיר ליה כל דהוה אולפיין ליה במעי אמיה, לבתר אחזיין ליה גיהנם דאם עבר על פקודי אורייתא מהו עונשא דיליה כמה דאחזיאו ליה אגריה].

עבודת האדם להשיב לו ההארה שהיתה לו קודם לידתו

בדרך זו מבואר בקדושת לוי (פר' וישב ד"ה ויהי) הכתוב (בראשית לח כח-כט) 'ויהי בעת לדתה ויתן יד וגו', ויהי כמשיב ידו' וגו', שבעת לידתו של האדם מתעוררת איתערותא דלעילא שיוכל להתקרב אל ה' בשלימות, אבל מיד אחר כך מסתלקת ההתעוררות ונשארת כעין מחיצה המבדילה בינו לעליונים, וניתנת בידו הבחירה בין טוב לרע ולהתקרב על ידי מעשיו אל ה', וזהו הרמז בפסוק 'ויהי בעת לדתה ויתן יד', שבעת לידתו של האדם נותנים לו סיוע שיוכל להתקרב, אבל אחר כך נהיה כמין 'יד' המסתירה וחוצצת בינו לקדושה, אבל אם יתן האדם אל ליבו לשעבד עצמו לעבודת ה', יזכה לזכך את חומריותו ולהסיר את המחיצה המפסקת ולשוב אל המדרגה הראשונה כבשעת לידתו, ואז מתקיים בו 'ויהי כמשיב ידו', שיזכה לסלק את היד המסתירה ויאיר לו האור הראשון כבתחילה, ויקרא את שמו פרץ וגו', ואחרי כן יצא אחיו ויקרא שמו זרח', שיפרוץ את המניעות המפריעים לו ויזרח עליו אור גדול 'באור פני מלך חיים' וזה הפירוש 'יצא אחיו' היינו שהקב"ה קורא ישראל בשם אחים, כמו שאמר הכתוב (תהלים קכב ח) 'למען אחי ורעי' (קה"ר ד ח).

מאחר שזו תכלית ירידת הנשמה לעולם הזה עומדים לנגדה כוחות עולם הזה, רצונות ותאוות המושכים את הגוף ללכת אחריהם כבהמה, וכשמתגבר עליהם למרות כל הקשיים וההסתרות זוכה לפעול נחת רוח לשולחו הקדוש יותר מכך שאדם עושה נגד טבעו ומכריז במעשיו כי בכל מקום ונקודה נמצא כח הבורא יתברך וכי הוא מלך העולם. וזוהי עבודת האדם בעולמו - למסור נפשו ורצונו למרות המפריעים ובכך לגלות כבוד ה' בעולם. שמשמעות 'נפש' הינה הרצון כמו שכתוב (בראשית כח ח) 'אם יש את נפשכם' ופירש רש"י ע"ה 'רצונכם'. [וראה בשפת אמת (פר' בלק תרנ"ו): להיות כל רצונו תמיד רק לעשות רצון הבורא ואין לו דבר אחר בעולם זה מקרי מסירת נפש כי נפש הוא רצון וע"י מסירת נפש בפועל זוכין לזה הרצון].

ה' מסייע ונותן כוחות לגבור על הטבע והבלי היצר

אך לא עזב ה' חסדו ואף כי ההתגברות היא סיבת השכר, אך כבר אמרו (סוכה נב) 'אלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו אינו יכול לו', לפיכך מקדים הקדוש ברוך הוא לסייע לאדם לצלוח במשימתו, ועוד קודם לידתו אמרו חז"ל (גדה ל:) שבהיות העובר במעי אמו נר דלוק לו על ראשו והוא צופה ומביט לאורו מסוף העולם ועד סופו, וקודם יציאתו לעולם מתחייב לשמור הנשמה כראוי, ומשביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, כדי שכח השבועה אף היא תעמוד לו לזכור מאין בא ולשם מה. ומלמדים אותו כל התורה כולה, ובשעה שיוצא לאוויר העולם משכחים ממנו כל מה שלמד ואותה ההארה מסתלקת ממנו. אך אף שעתיד לימוד זה להשתכח ממנו, עדיין תועלת גדולה ועצומה יש בלימוד התורה שעל ידי המלאך, כי מכוח זה יוכל תמיד לשוב ולהיזכר בחלקו בתורה, כדרך הלומד תורה ומשכחה שבקלות יכול להיזכר בה על ידי לימודה

ויהי בלדתה ויתן יד ותקח המילדת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשונה, ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ (לח, כח-כט).

כל נשמה קודם רדתה לעולם, איננה חפצה להתרחק מבית אביה בעת יושבה תחת כסא הכבוד ונהנית מזיו שכינתו יתברך, אך הקדוש ברוך הוא כופה את הנשמה לרדת לגוף השפל שבעולם הזה דוקא, ועל זאת אמרה המשנה באבות 'על כרחך אתה נוצר ועל כרחך אתה נולד ועל כרחך אתה חי'.

ולא רק 'על כרחך אתה נולד' אלא 'על כרחך אתה חי' שבמשך כל החיים רוצה הנשמה לצאת ונשארת על כרחה, כפי שכתב האלשיך הקדוש ע"ה (ויקרא כו) 'שלו רוחניותה מבקשת הנשמה לשוב בכל זמן לשורשה, כמבואר במדרש (תהלים סב ט) שנשמת האדם מבקשת בכל שעה לצאת מגופה ולעלות למעלה, כי כך דרך כל דבר להשתוקק לשוב למקורו, וכשהנשמה מתבוננת איך שהיא חלק מקדושתו העליונה והיא שוכנת בחומר העכור, הרי היא משתוקקת להיפרד מן הגוף ולהידבק בעליונים. אבל כשהיא נזכרת ביוצרה שעם היותו קדוש מכל קדושה הרי הוא שורה בעולם השפל התחתון, נרתעת לאחוריה וחוזרת לשרות בגוף האדם. וזהו שנאמר (ויקרא כו יא) ונתתי משכני בתוכם', שהקדוש ברוך הוא ישרה שכינתו בתוכנו, ועל ידי זה 'לא תגעל נפשי אתכם', היינו שנפש האדם הרוחנית תתנחם בראותה השכינה בתחתונים, ועל ידי כן לא תגעל הנפש מלהתקיים בגוף האדם.

תכלית ירידת הנשמה לעולם

הסיבה מדוע אכן יורדת הנשמה לעולם בעל כורחה, כי בכך מתקיימת תכלית בריאת העולם שהיא להיטיב לבריותיו (עץ חיים שער הכללים פ"א), ומכלל ההטבה שתהיה הנשמה אוכלת ממעשי ידה שבלא זה הרי זה 'נהמא דכיסופא' (מגיד מישרים בראשית), שכך שנו חז"ל (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג) 'מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאיסתכולי באפיה', ולכן יורדת הנשמה לעולם כדי לסגל מצוות ומעשים טובים ועל ידיהם שבה אל בית אביה לזכות בכח מעשיה ולא במתנת חינם.

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להעתיק ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

